

6. Белл Д. Китайська модель. Політична меритократія та межі демократії / Деніел Белл; перекл. з англ. Олександр Дем'янчук. К.: Наш формат, 2017. 312 с.

7. Кутуєв П. В. Андре Гундер Франк: від теорії залежності до теорії світової системи / П. В. Кутуєв // Вісник Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут». Політологія. Соціологія. Право. 2019. № 3 (43). С. 8-14.

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-561-0-7>

Сорокін А. А.

ORCID: 0000-0002-3008-3711

доктор філософії (історія та археологія),

незалежний дослідник

м. Київ, Україна

**ОСОБОВА СПРАВА В. І. ШИНКАРУКА У СКЛАДІ ОСОБОВОГО
ФОНДУ ВЧЕНОГО В ІНСТИТУТІ АРХІВОЗНАВСТВА
НАЦІОНАЛЬНОЇ БІБЛІОТЕКИ УКРАЇНИ
ІМЕНІ В. І. ВЕРНАДСЬКОГО (ІА НБУВ) ЯК ДЖЕРЕЛО
З ІСТОРІЇ РОЗВИТКУ КИТАЄЗНАВСТВА В УКРАЇНСЬКІЙ РСР**

Ключові слова: В. І. Шинкарук, особова справа, список наукових праць.

В. І. Шинкарук – визначний український радянський філософ та дослідник філософії [6, с. 624; 7], що до 1968 р. провадив науково-педагогічну діяльність у Київському державному університеті імені Т.Г.Шевченка (надалі – КДУ імені Т. Г. Шевченка) і опісля протягом тривалого часу був незмінним директором Інституту філософії в структурі Академії наук Української РСР (надалі – АН УРСР) [6, с. 624–625; 7].

З огляду на перебування наукових інтересів В. І. Шинкарука переважно у площині європейської філософії дослідники його біографії зосереджувалися переважно на його внеску в дослідження відповідного філософського спадку [4; 5; 6; 7]. Поза їхнім колом уваги опинилася роль В. І. Шинкарука у вивченні китайської філософії, яка за єдиної згадки Н. Кліваденко про переклад праць вченого китайською мовою [4, с. 35] потребує висвітлення у контексті розвитку українського радянського китаєзнавства [3, с. 107].

Мета доповіді – розкрити значення документів особової справи вченого в його особовому фонді, що зберігається в Інституті архівознавства Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського (надалі – ІА НБУВ) [1; 6, с. 624–625; 7], для вивчення особливостей розвитку китаєзнавства в Українській РСР [3, с. 150–169].

Китаєзнавчий аспект творчості В. І. Шинкарука безпосередньо представлений у досліджуваній справі переліками його наукових праць.

Перший серед них було складено не раніше 1968 р. [1, арк. 15–18]. Вже на його початку в рубриці «Історія домарксистської філософії» у другій за порядком спадання позиції наведено роботу «Розвиток філософської думки в Стародавньому Китаї», виданої 1958 р. у співавторстві з В. С. Дмитриченком [1, арк. 15; 2, с. 39; 3, с. 167]. Її вказано у списку як випущену видавництвом Київського державного університету (КДУ) імені Т. Г. Шевченка друковану працю обсягом 3,5 авторських друкованих аркушів без точного визначення її жанру [1, арк. 15] як монографії [3, с. 157]. Окрім того, в десятій позиції вказано довідкову статтю В. І. Шинкарука «Китай /філософія/» обсягом 0,1 друкований авторський аркуш для т. 6 першого видання Української Радянської Енциклопедії (УРЕ) без точного визначення року публікації тому [1, арк. 15; 2, с. 40].

Вже в наступному не ранішому за 1969 р. переліку наукових праць без рубрикації [1, арк. 41–45] вказані китаєзнавчі роботи В. І. Шинкарука згадуються, проте зміщуються нижче: «Розвиток філософської думки в Стародавньому Китаї» – на 39-ту позицію [1, арк. 43; 2, с. 39; 3, с. 167], а енциклопедична стаття «Китай /філософія/» – на 47-му [1, арк. 44; 2, с. 40].

Втім, у тотожному за часом складання та видом списку [1, арк. 46–49] згадані праці знову згадуються відповідно 2-ю та 10-ю [1, арк. 46].

У переліку наукових праць В. І. Шинкарука без рубрикації, складеному не раніше 1973 р. у точній хронологічній послідовності із завірненням ученим секретарем Інституту філософії АН УРСР [1, арк. 69–76], спільну працю В. І. Шинкарука та В. С. Дмитриченка було згадано у 3-й позиції [1, арк. 69], а самостійну енциклопедичну статтю першого – у 15-й зі згадкою її видання у 6-му томі УРЕ в 1961 р. [1, арк. 70].

Загальний контекст залучених списків наукових праць В. І. Шинкарука свідчить про епізодичність його китаєзнавчих зацікавлень або щонайменше виявляє наявність цензурних обмежень через погіршення радянсько-китайських відносин з 1959 р. [3, с. 157–158], оскільки перший список нараховує 46 праць [1, арк. 15–18], другий – 61 працю [1, арк. 41–45], третій – 52 праці [1, арк. 46–49], а четвертий – 84 праці [1, арк. 69–76], на тлі чого

2 праці В. І. Шинкарука із китаєзнавчої проблематики складають: 4,35% від першого [1, арк. 15–18]; 3,28% від другого [1, арк. 41–45]; 3,85% від третього [1, арк. 46–49] та 2,38% від четвертого переліків [1, арк. 69–76]. Відповідна теза підтверджується й наявною у справі англomовною біографічною довідкою про В. І. Шинкарука з переліком найважливіших праць станом на 1979 р. із відсутністю китаєзнавчих [1, арк. 142–143].

Згідно з найранішим наявним у справі особовим листком з обліку кадрів В. І. Шинкарука від 1 червня 1968 р. [1, арк. 7–8зв.], період китаєзнавчих зацікавлень вченого припав на період його праці в КДУ ім. Т. Г. Шевченка на посадах виконувача обов'язків доцента у 1956–1958 рр. та доцента протягом 1958–1962 рр. [1, арк. 7зв.]. На час видання «Розвитку філософської думки в Стародавньому Китаї» та енциклопедичної статті «Китай /філософія/» В. І. Шинкаруку було відповідно 30 та 33 роки [1, арк. 7–7зв.]. Подальша робота вченого над китаєзнавчою проблематикою перервалася на етапі його переходу на посаду старшого наукового співробітника в тому ж університеті з 1962 р. [1, арк. 7зв.].

Отже, особова справа В. І. Шинкарука у складі його особового фонду в ІА НБУВ свідчить про наявність китаєзнавчої проблематики в його творчому шляху під час науково-педагогічної діяльності в КДУ імені Т. Г. Шевченка на межі 1950–1960-х рр. Опосередковано опрацьовані документи свідчать про негативну роль погіршення радянсько-китайських відносин для розвитку китаєзнавчих досліджень в Українській РСР із 1960-х рр., що поглибило їхню епізодичність. Надалі важливою є інтенсифікація вивчення ролі визначних діячів АН УРСР у здійсненні китаєзнавчих досліджень.

Література:

1. Інститут архівознавства Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського (ІА НБУВ). Ф. 319. Оп. 1. Спр. 38. Особова справа В. І. Шинкарука (характеристики, листи з обліку кадрів, копії дипломів, списки наукових праць та ін.). 1950–2001 рр., 199 арк.
2. Йолон П. Ф. (отв. ред.), Иваненко Л. Т. (сост.), Табачковский В. Г. (авт. вступ. ст.). Владимир Илларионович Шинкарук. Киев : Наукова думка, 1988. 84 с.
3. Кіктенко О. В. Історія українського китаєзнавства (XVIII – початок XXI століття). Київ, 2018. 388 с.
4. Кліваденко Н. І. Філософська спадщина В. Шинкарука (історико-правовий аналіз) : дис. ... канд. філос. наук: 09.00.05. Київ, 2013. 211 с.

5. Фаріон О. О. Екзистенційно-антропологічний поворот у філософії В. Шинкарука : дис. ... канд. філос. наук: 09.00.05. Київ, 2009. 196 с.

6. Шаповал А. І. Шинкарук Володимир Ілларіонович. Яременко Л. М. (відп. ред.), Старовойт С. В., Шаповал А. І., Булгаков Ю. В. *Особові архівні фонди вчених НАН України в Інституті архівознавства Національної академії наук України імені В. І. Вернадського*. Київ, 2017. С. 624–626.

7. Яременко Л. М. Науково-організаційна і громадська діяльність академіка В. І. Шинкарука: інформаційна складова документів особового фонду вченого в Інституті архівознавства Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського. *Бібліотека. Наука. Комунікація. Від управління ресурсами – до управління знаннями : матеріали Міжнар. наук. конф. (5–7 жовт. 2021 р.)*. Київ, 2021. С. 547–551.